

KƏRAMƏT

İnsan hayatı müxtəlif tələlərdən, situasiyalarından, dolanbaclardan keçib gedir. Və yaşadığın ömr boyu səyisiz-hesabsız tələrlər qarşılıqlı, onların bu və digər halları, psixoloji möqamları ilə üz-üzə qalır. Onlar sonin hayatına impuls verdiyi kimi, şübhəsiz ki, bizişlər de kimlörinsə, hayatında müəyyən rol oynayıq. Bu rol nadən ibarətdür? Ömr yolunda kimlörinsə hayatına daxil olur, birlikdə yaşayır, hətta dünəndən köyrük. Yeni insan öz fördi ömrünü yaşayır, ömürlərlərə cülgənləşmiş həyatın bir parçasına çevirilir.

Monin həyatında nurlu bir sima kimi şəxsiyyət olaraq, Siyavuş Məmməzdəzadənin ayrıca bir xatiro yeri, ayrıca bir möqamı var. Biz onunla şahmat oynayır, şeirdən, həyatdan münasibətlərdən danışır, bir-biri miz həyatda tutmağa, yaşatmağa tokan vərəldik. Cümülli keçmiş zamanda ona görə işlədirom ki, xeyli vaxtdır bu böyük kişi ilə görünəməyo macəlmə olmur. Anına mono elo gəlir ki, insan *dəvələrləri* vaxt tapıb bu qısa ömr macəlində görüşməlidir. Eğər bunu etmirsə, demək, o dayırın missiyasını itirir. O, olur alvergi, olur insanlararası alver münasibəti. Siyavuş Məmməzdəzadə elo insanlardandır ki, onu unutmaq mümkün deyil. O, uludumuz, væzəkilməz şəxsiyyətdir. Vo onunla monin münasibətimin çox munis vo doğma hissələri dayanır. Cümki o, hayati, tobioti, pişiyi, tı sevir vo man elo düşüñürüm ki, insanın usaqlığında zədə döymirsə, o sevgiyo böyüür, həyatə eşqlo baxır. Siyavuş Məmməzdəzadə bütün dünyaya sevgiyo baxan insandır vo onun bütün simasında, ağ saçlarında, nurlu üzündə həyat bir işQSaqma var.

Bir dofo evində turub nahar etdiyimiz möqamda bir şeir oxudu:

Səsaya qar yağıdı. qar yağıdı

Mon bu misranın ağrı-acılıyla həmişə yaşasdı. Çünkü mon düşüñürüm ki, insanların arasında münasibətlər dayırı xatiro-lorlu doludur. Siyavuş Məmməzdəzadən aslın Şuşadan olduğunu bilmirdim. Bir Çingiz Əlioglulu şahmat oynamayırdı, o, mono dedi ki, bilsərim, Siyavuş Şuşadırdı. Dədim "yox, bilmirdim". Yoni, onda mon başa düşüm ki, bu misranın kodları ağrılığı hardan gəlir. Sonra xatırladım ki:

Dağlara qar düşdü, qar düşdü.

vo yaxud:

- Sonə də qar yağıdı güvəndiyim dağ.

- bu misraların ağrılığını dörk etmək üçün insan bir tale, bir ömrür, bir həyat yaşamalıdır. Özü də şorflı hoyat.

Siyavuş Məmməzdəzadə qonimat, yəni seçilmiş adamlardandır, sıradan biri deyil. Monini seirlərimi ilk dofo rus dilində Vyaçeslav Zaytsev tərcümə edib, onda Siyavuş Məmməzdəzadə... Biz Siyavuşla homşo şahmat oynamayırdı vo şahmatı ona görə oynamayırdı ki, ağrılarnı, acılarını unutsun. Kimsə udmaq üçün oynamır. İnsan hayatı udmaq üçün yaranmayıb ki, udumzığı da bacarmalıdır vo həyatı yaşamağı bacarmalıdır. Bolke onun tokom halı mono doğma gəldirdi? Bolke də insanların yaranışında bir doğməklə olur. Ona görə "quşun sono qon", "son mono doğma goliriş" - xalq arasında belə ifadələr var ki, dünənin ilkliniyindən xəber verir. Yeni insanlar dünyaya gəlmədən öncə belə bir-birlərini tanışırlar. Çünkü o, boyuk hərflə yazılmış insandır. Mon onun haqqında "Ədəbiyyat namino" qozəndə bir dofo yazı yazmışam. O, elo bir insandır ki, onu homşo xatırlaşmaq insanlığın missiyasıdır. Mon "Səsaya qar yağıdı, qar yağıdı" misrasını xatırlayıb, bu misranın ağrısi-acılıyla yaşayram. Mənco, insani dünyada yaşıdan çox dəyəri nüanslar, insanlı olub. Həm də bizi dünəndən özyülo cökib aparan insanlar olur. Belə yanaşında Siyavuş Məmməzdəzadə moni həyatda yaşıdan nurlu simalardan bırdır.

Siyavuş Məmməzdəzadə seirlərimi tərcümə edəndən və bu seirlər "Literaturaya Azərbaycan"da çap olunduna jurnalın baş redaktoru Mənsur Vəkilov onun otağına goldı. Səhbat zamanı Siyavuş mülliətin gülo-gülü dedi ki, Kəramət gəlib ki, (Mənsur Vəkilov mon şoxs olaraq tanınmışdır) bizo qonaqlıq versin. Mənsur Vəkilov qayıdı, bu, homin Kəramətdir ki, bizado seirləri çap olunur? Biz ona qonaqlıq verməyik ki, elo gözəl seirləri yaxıb. Mənsur Vəkilov homişo konyak içirdi, qayıdı özətgənə, şokoladla konyak gotirdi. Bəzəliklə onu içidik. Mon bunu örnək olaraq deyirmək ki, yoni onda yaradıcılığa doyer veriliirdi. Biz belə kisilərin imtahanlarından keçib gəldik. Mon nim ücün odobriyyat göydən düşməyib. Mon onu qalpo-qalpo qazanıssam, qurşaqış öyrənməsim. Ədəbiyyat monini Votoniimdır, Azərbaycan torpağıdır. Bir dərə düşüñürüm ki, insanlar həyət bilməndən həyat haqqında müləhizə yürüdə bilməzərlər, həyat haqqında dansı bilməzərlər. Həyat yaşaması lazımdır. Həyat haqqında nəqli dənüşməq olmaz, adəbiyyatda da. Bir dərə, Votoni eyni zamanda Siyavuş Məmməzdəzadə kimi insanlardır, şorofsuz insanlar deyil.

Elö adamlar var ki, onun haqqında həyat boyu düşüñüb-dəsnə bilsərlər vo həyatında daşıya bilərsən. Vo elo görün ki, Siyavuş Məmməzdəzadə kimi insana çox böyük chitqışçı var.

Hər şeir gəlib keçəcək, insanın həyatda gördüyü işlər, gözəl omollar qalacaq. Siyavuş Məmməzdəzadə bu həyatə gəlon dəyərli

Ömrün insan dayanacağı

**Dünyada elə adamlar var ki, onlar zaman
va məkan masafasına siğmir. Ümumiyyətlə,
onu zamana, məkana məhkum etmək istə-
yanlər məhv olur, amma onlar həmişə sevi-
lir, böyükdürler və dayarlıdır.**

insanlardan bırdır. Mon də dəyəri özümən-
daşıdığım üçün özümən çox xoşbəxt sayı-
ram. Bozun belo ki, həyatın boyu mö-
nasibətlərənən vətənənən vətənənən
insanlar olur. Bir dərə, insanı həyatdan qo-
van, itələyən qara insanlar olur. Bir nurlu
insanların olsan, baxışlarından tutub ya-
şayan insanlar olur. Bütün marafat misali
ötürücü funksiya yerinə yetiririk vo həmi-
bu, davam edəcək. Nurlu insanları qaralay-
an ikişəqələr da olacaq. Bu da həyatın
bir qanunudur - dialektikadır. Yəqin, həyat
bunun var. Mon qo sevinrən ki, həyat-
ında Siyavuş Məmməzdəzadə kimi bir şox-

siyətədən olub. Sevgi vo nifrat keçididir.
Qalası dəyərdir, insandır, xarakterdir, şox-
siyyotdır, qalan hor şey golib keçididir. Si-
yavuş Məmməzdəzadə xarakter vo şoxsiyyət-
dir. Mon bir Kəramət olaraq insanları
özürindən çox onların dəyərini sevirdi.
Ona görə o insanlar monim üçün dəyərindən
başqa bir şey deyil. Siyavuş Məmməzdəzadə¹
Azərbaycan odobriyyatından rus dilində tə-
cüməsində ovozsız xidmətlər oları bir tə-
cüməcidir vo Azərbaycan odobriyyatında
böyük xidmətləri olan böyük bir şoxsiyyət-
dir. Hərməti Siyavuş mülliətin homşo var
olan insanlardandır. Dünyada elo adamlar
var ki, onlar zaman vo məkan masafasına
siğmir. Ümumiyyətlə, onu zamana, məka-
na məhkum etməyistənənənən vətənənənən
doyorlidlər.